

Krav til behandlingsgrunnlag for behandling av personopplysninger

DR1010

Mona Naomi Lintvedt

Ukas sak

E-postadressene som avslører deg

Noe av det politiet kan få vite hvis de får adgang til «sendt-kurver»:

Betalingsproblemer? kundesenter@lindorff.com

Homofil? medlem@skeivungdom.no, karen@llh.no, michael@gaysir.no

Vektproblemer? post@fedmeoperasjon.no

Bestilt nytt sexleketøy? post@kondomeriet.no

Psykiske problemer? kontakt@psykologtjenesten.no

Liker å bytte partnere? norswing@hotmail.com

TV2s kilde for ambassadesaken?

jens.christian.norve@tv2.no

Aftenpostens kilde for avsløring av ulovlig Treholt-avlytting? arild.m.jonassen@aftenposten.no

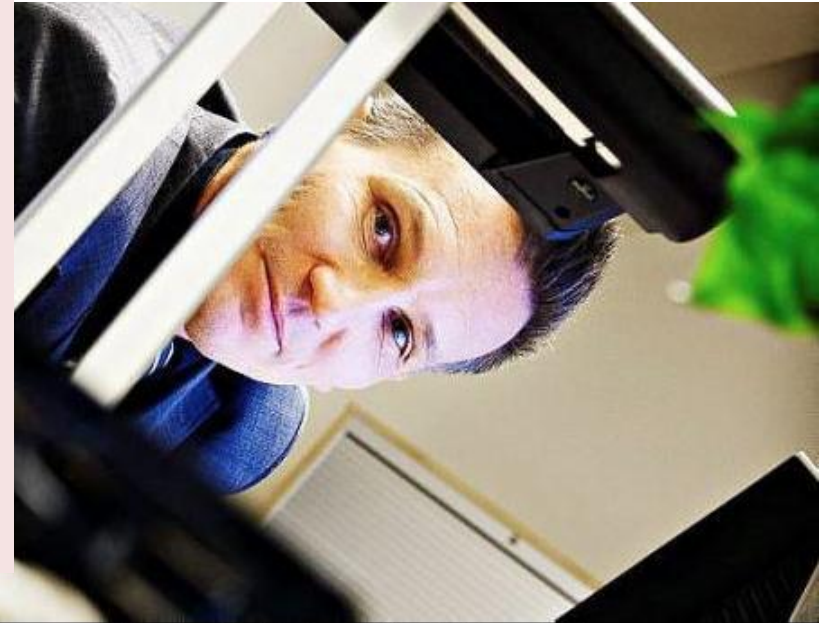
Voldelig ektemann? postmaster@oslokrisesenter.no

Fått chlamydia? mail@olafia.no

Tenkt å skifte jobb? rekruttering@rekrutteringas.no

Støtter et fritt og uavhengig Taiwan?

foreign@dpp.org.tw

Bjørn Erik Thon mener justisminister Knut Storberget og tilhengerne av datalagringsdirektivet underslår det faktum at lagringen av e-poster gjør det mulig for politiet og andre å samle svært mye informasjon om folks privatliv. FOTO: OLAV OLSEN

- Lagring røper innhold

Direktør i Datatilsynet, Bjørn Erik Thon, mener datalagringsdirektivet vil føre til at politiet og mulige utro tjenere får tilgang til detaljer om folks privatliv – og at innholdet i e-poster lett kan avsløres.

Dagens tema

- Behandlingsgrunnlag (pol § 8)
 - Samtykke
 - Hjemmel
 - Nødvendig grunn
- Behandlingsgrunnlag for sensitive opplysninger (pol § 9)
- Fødselsnummer

Behandlingsgrunnlag

- Kalles også rettslig grunnlag og er vilkår etter pol §§8 og 9
- For å behandle personopplysninger er det også andre vilkår som må oppfylles
 - Formål og opplysningskvalitet (tema neste gang)
- Enhver behandling *må* ha et behandlingsgrunnlag i samsvar med §§ 8 og/eller 9
 - Kravene i § 8 gjelder bestandig, kravene i § 9 gjelder bare for sensitive personopplysninger
 - For sensitive opplysninger må *både* kravene i § 8 og § 9 være oppfylt
- Hver behandling av personopplysninger kan trenge *flere* typer behandlingsgrunnlag

§ 8. *Vilkår for å behandle personopplysninger*

Personopplysninger (jf. § 2 nr. 1) kan bare behandles dersom den registrerte har samtykket, eller det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling, eller behandlingen er nødvendig for

- a) å oppfylle en avtale med den registrerte, eller for å utføre gjøremål etter den registrertes ønske før en slik avtale inngås,
- b) at den behandlingsansvarlige skal kunne oppfylle en rettslig forpliktelse,
- c) å vareta den registrertes vitale interesser,
- d) å utføre en oppgave av allmenn interesse,
- e) å utøve offentlig myndighet, eller
- f) at den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner som opplysningene utleveres til kan vareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen.

Samtykke

- Ofte omtalt som hovedregelen
 - Ivaretar den enkeltes bestemmelsesrett
 - Foreldre samtykker på vegne av barn
- Et samtykke må være
 - Frivillig: Ikke være tvang eller medføre sanksjoner eller negative reaksjoner
 - Uttrykkelig: Ikke tvil om at det er gitt samtykke og til hva. Ingen formkrav. *Ikke "den som tier samtykke"*
 - Informert: Må få informasjon om hva samtykket gjelder før det gis

Samtykke

The person concerned can only give his/her voluntary consent when he/she can exercise free power of choice without the intervention of any element of force, fraud, deceit, duress, overreaching, or other ulterior form of constraint or coercion

AartHendriksogManfred Nowak; Western European case-study: The impact of advanced methods of medical treatment on human rights, tilgjengeligiC.G. Weeramantry(Ed.): *The impact of technology on human rights: global case-studies, kapittel6, The United Nations University, 1993*

Dette er *ikke* samtykke

- [Ot. prp nr 17 \(2006-2007\)](#) *Om lov om endringer i utlendingsloven:*
- Dersom utlendingen ikke samtykker, er det ikke nokon grunn til at tvil om alderen skal kome vedkomande til gode. I praksis vil situasjonen vere at styresmaktene normalt vil sjå bort fra påstander frå søkjaren om at vedkomande er mindreårig, dersom han eller ho nektar å la seg undersøkje
[\(- Utredning om aldersundersøkelse\)](#)

Lovhjemmel

- Det er klart bestemt i en lov, eller forskrift med hjemmel i lov, at personopplysninger kan behandles
 - Registerlover er typiske eksempler
- Eller det forutsettes at personopplysninger må behandles for å oppnå formålet med loven
- Men jo større personvernulempe, desto strengere krav til klar hjemmel
- I praksis hovedregelen for forvaltningen

Eksempler hjemmel

- Folkeregisterloven § 1:
 - Det skal være ett sentralt folkeregister for Norge. I Det sentrale folkeregister registreres alle personer som: [...]
- Lov om utdanningsstøtte § 23:
 - Lånekassen kan innhente opplysninger om en søker eller låntaker, og om en søkers eller låntakers ektefelle, samboer og forsørger.
- Straffeprosessloven § 160a:
 - Den som er ilagt en straff for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, kan registreres i identitetsregisteret.

Nødvendig grunn

- Selv om ikke har hjemmel eller samtykke, kan likevel behandle personopplysninger hvis det er "nødvendig"
- Bare de nødvendige grunner som loven angir
 - Avtale, rettslig forpliktelse, vitale interesser, oppgave av allmenn interesse, utøvelse av offentlig myndighet, berettiget interesse
- § 8f: Krav til interesseovervekt

Nødvendig grunn

➤ ”Datatilsynet kan ikke se at en så omfattende innsamling og lagring av reisedata knyttet til person er nødvendig for å fakturere, administrere driften, eller behandle klager fra passasjerene. ”

- [DTs kontroll av Ruter](#)

Nødvendig grunn eller samtykke?

- “For at man skal kunne gjøre et avvik fra hovedprinsippet [om samtykke], må det [...] foreligge en begrunnelse. Denne begrunnelsen kan [...] ikke bare være en ren hensiktsmessighetsbetraktning, f eks å unngå kostnader, spare tid eller lignende – selv om slike begrunnelser selvsagt også må vurderes konkret i forhold til den enkelte sak.”

([PVN 2004/01](#): Statens Arbeidsmiljøinstitutt - STAMI)

Disse er viktigst for forvaltningen

- Lov-/forskriftshjemmel
- § 8e: Nødvendig for å utøve offentlig myndighet
- § 8f: Nødvendig for at den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner som opplysningene utleveres til kan vareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen

Behandling av sensitive opplysninger (pol § 9)

➤ Må foreligge behandlingsgrunnlag etter § 8

➤ OG enten,

- den registrerte samtykker

Gjelder kun for
sensitive
opplysninger

- det er fastsatt i lov

- det utelukkende behandles opplysninger som den registrerte selv frivillig har gjort alminnelig kjent

- behandlingen er nødvendig

Andre alternativer enn i § 8

I tillegg

- Ideelle sammenslutninger og stiftelser kan behandle sensitive personopplysninger innenfor rammen av sin virksomhet selv om behandlingen ikke oppfyller et av vilkårene
- Datatilsynet kan bestemme at sensitive personopplysninger kan behandles også i andre tilfeller dersom viktige samfunnsinteresser tilsier det og det settes i verk tiltak for å sikre den registrertes interesser.

Bortfall av behandlingsgrunnlag

- De ulike behandlingsgrunnlagene kan falle bort på ulike måter:
 - Lovhjemmel kan falle bort fordi loven endres/oppheves
 - Samtykke kan når som helst trekkes tilbake
 - Nødvendig grunn kan opphøre fordi situasjonen forandrer seg
- Dersom behandlingsgrunnlaget faller bort, og det ikke finnes et alternativt behandlingsgrunnlag, mister den behandlingsansvarlige retten til å behandle opplysningene, og de skal slettes, se § 27

Bruk av fødselsnummer § 12

- Fødselsnummer er ikke sensitiv opplysning, men er særskilt regulert
- Fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler kan bare nyttes i behandlingen når det er saklig behov for sikker identifisering og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering.
 - DT kan pålegge bruk av hensyn til opplysningskvaliteten
- I fvl § 13 er imidlertid fødselsnummer normalt ikke "noens personlig forhold"